

the definition and highlighting the peculiarities of implementation of the consolidation approach in choreographic-pedagogical education. It is proved that introduction of the consolidation approach is the theoretical basis for ensuring the effectiveness of training specialists at the master level in the field of choreographic pedagogy in the interaction of the executive- professional, pedagogical-practical and research directions, if the content of each of them is preserved.

In this context, one of the ways to realize the unity of the executive-professional, pedagogical-practical and research directions of master's training is mastering by the future specialists of the method of artistic-pedagogical interpretation of music. The ability of masters to artistic-pedagogical interpretation of music as a specific kind of performing-pedagogical activity shows a higher degree of professionalism in the field of choreographic education.

The results of conducted work show the necessity and timeliness of considering the problem of providing consolidation processes in choreographic education and allow elucidating a number of issues concerning the study of specific features of the implementation of these processes during masters' choreographic training.

It is emphasized that the presented publication does not update the whole range of issues in the context of the chosen topic. Further scientific development need the issues of technological support for the implementation of a consolidation approach in the process of training masters of choreographic art, ways of ensuring the affinity of stylistic patterns of creating performing images in the direction of developing artistic tastes.

Key words: *consolidation approach, masters-choreographers, choreographic-pedagogical education, executive-professional direction, pedagogical-practical direction, research direction.*

УДК [371.1:78+371.212.52]

Ольга Лобова

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0001-7028-043X

DOI 10.24139/2312-5993/2017.08/012-023

ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ МУЗИЧНО-ХОРЕОГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Метою статті є розкриття педагогічних основ музично-хореографічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у ВНЗ. Методами системного та порівняльного аналізу фахової літератури та педагогічного досвіду доведено доцільність комплексного формування професійно спрямованої музично-хореографічної культури студентів під час аудиторних занять, педагогічної практики та самостійної роботи. Практичне значення статті полягає в наведенні конкретних рекомендацій щодо організації музично-хореографічної підготовки студентів. Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні методики формування музично-хореографічної культури майбутніх вихователів ДНЗ.

Ключові слова: *музично-хореографічна підготовка, майбутні вихователі, дошкільники, дошкільні навчальні заклади, музично-хореографічна культура особистості, педагогічні основи, методологічні підходи, зміст, форми, методи підготовки.*

Постановка проблеми. Музично-хореографічне виховання дітей є важливою сферою повсякденної праці вихователя дошкільного навчального закладу (ДНЗ). По-перше, він має бути професійно підготовлений до участі в музичних заняттях групи як помічник музичного керівника. По-друге, повинен уміти доцільно використовувати музичні твори під час проведення інших занять. По-третє, музика є неодмінним супутником дозвілля та естетичної діяльності дошкільників... У зв'язку з цим актуальним є дослідження й оптимізація процесу музично-хореографічної підготовки майбутніх вихователів у ВНЗ.

Аналіз актуальних досліджень. Безпосередній вплив на розроблення теорії та методики виховання дітей засобами мистецтва справили праці Н. Ветлугіної, Л. Виготського, М. Монтесорі, Б. Теплова, психологічні дослідження Г. Когана, С. Науменко, Г. Тарасова, К. Тарасової, Г. Ципіна та ін. Різноманітні аспекти музично-ритмічної діяльності розкривають українські дослідники Л. Бондаренко, О. Васильєва, П. Горголь, Б. Колногузенко. Проблемаму музично-рухового та хореографічного розвитку дошкільників присвячено дисертації О. Багінської, О. Мартиненко, А. Шевчук та ін.

У працях І. Малашевської [2; 3] визначено роль, сфери впливу, функції, значення музично-ритмічної й танцювальної діяльності дітей. Зокрема, освітню функцію цієї діяльності авторка вбачає в розвитку музично-ритмічного чуття та координації рухів; поглибленні творчої уяви та вміння творчого самовираження через керовані і спонтанні танцювально-ритмічні рухи; формуванні навичок танцювальної діяльності. Оздоровча функція передбачає емоційне «розігрівання», підняття настрою й тонусу дітей; вивільнення невикористаної та пригніченої енергії; зняття психофізіологічних утисків і м'язової «броні»; подолання відчуття тривожності, страху, невпевненості, сором'язливості та стану гіперактивності; виклик відчуття радості та захоплення, припливу сил та енергії; розвиток рухової розкнутості та вміння рухами виражати внутрішні переживання [3, 246–247].

Ґрунтовні розробки теорії та практики професійного становлення педагога-музиканта належать провідним вітчизняним фахівцям, серед яких А. Козир, О. Олексюк, В. Орлов, Г. Падалка, О. Рудницька, Т. Танько, Г. Шевченко, О. Щолокова та ін. Водночас, спостерігаємо дефіцит наукових праць, присвячених музично-хореографічному становленню педагогів дошкільних закладів.

Отже, **метою наукової розвідки** є розкриття педагогічних основ музично-хореографічної підготовки майбутніх вихователів ДНЗ.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано методи системного та порівняльного аналізу фахової літератури, педагогічного досвіду, сучасного музично-освітнього середовища ДНЗ.

Виклад основного матеріалу. Досягнення зазначеної мети вимагає, насамперед, визначення ключового поняття наукової розвідки. Музично-хореографічна підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у ВНЗ розглядається нами як цілеспрямований, спеціально організований процес формування у студентів професійно спрямованої музично-хореографічної культури, що передбачає оволодіння сукупністю фахових компетенцій у галузі комплексного музичного та хореографічного виховання дошкільників.

Готовність майбутніх вихователів до музично-хореографічного виховання дітей розуміється як стійке, цілісне, багатокомпонентне особистісне утворення, що визначається позитивною мотивацією, оволодінням сучасними технологіями, методами й засобами музичного виховання дітей із застосуванням елементів хореографії, розвитком відповідних мистецьких і методичних якостей студента.

Розглянемо педагогічні основи (методологічні підходи, форми, зміст і методи) музично-хореографічної підготовки майбутніх вихователів ДНЗ.

Методологічною базою музично-хореографічної підготовки майбутніх вихователів доцільно вважати культурологічний, компетентністний, системний і особистісно орієнтований підходи. Обґрунтуємо такий вибір.

Музичне і хореографічне виховання є засобом формування музично-хореографічної культури особистості і, водночас, віддзеркаленням відповідних об'єктивних культур. Культурологічний підхід спрямовує суб'єктів навчання на усвідомлення важливості всіх цих граней категорії «культура».

Процес музично-хореографічної підготовки передбачає формування у студентів низки відповідних компетентностей. Необхідною умовою успішного досягнення означених цілей є дотримання компетентнісного підходу.

Процес музично-хореографічної підготовки має складати злагоджену систему заходів, спрямованих на цілісне формування музично-хореографічної культури студента. Забезпечити системність, послідовність і цілісність означеного процесу можна лише в умовах системного підходу.

З метою підвищення рівня музично-хореографічної підготовки майбутнього вихователя доцільним є, за О. Олексюк, упровадження моделей навчального процесу, що ґрунтуються на принципах особистісно орієнтованого підходу: культуровідповідності, діалогу, міжпредметних зв'язків, творчої організації навчального процесу, а також на принципі врахування специфіки професійної діяльності музиканта й індивідуальних якостей його особистості [6].

Основними *формами* музично-хореографічної підготовки студентів у виші можна визначити аудиторні заняття (лекції, практичні й лабораторні), педагогічну практику в ДНЗ і самостійну роботу студентів.

Концентром аудиторної музичної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів є опанування нормативної навчальної дисципліни «Теорія та методика музичного виховання», упровадженої відповідно до освітньо-професійної програми підготовки напряму 6.010101 «Дошкільна освіта», освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». Незважаючи на те, що назва дисципліни спрямовує увагу на власне музично-педагогічну підготовку майбутніх вихователів, при створенні робочих програм курсу слід урахувувати тісний зв'язок музичного й хореографічного виховання дітей, а під час викладання дисципліни доцільно ознайомлювати студентів із найпростішими видами рухів і музично-хореографічних ігор, які застосовуються в роботі з дошкільниками.

Простежимо хореографічний складник курсу «Теорія та методика музичного виховання» на прикладі програми, розробленої доцентом кафедри дошкільної і початкової освіти Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка, кандидатом педагогічних наук Л. Пушкар [7].

Серед необхідних студентам музично-виконавських компетенцій дослідниця виокремлює вокально-мовленнєві, елементарно-інструментальні та ритмічно-рухові. У переліку основних завдань вивчення дисципліни зазначені такі, що безпосередньо спрямовані на музично-хореографічну підготовку майбутніх вихователів, зокрема: вивчення основних положень системи музичного виховання Е. Жак-Далькроза; презентація теоретичних та методичних розробок В. Верховинця, його рухливих ігор та забавок; надання знань про терапевтичні, профілактичні та корекційні властивості музики під час її сприймання, співу, музично-ритмічної й музично-ігрової діяльності; ознайомлення з музично-ритмічними вправами, які можуть використовуватися в дошкільній освіті.

Музично-хореографічні аспекти містять і вимоги до студентів, які повинні знати корекційні та профілактичні властивості музики; загальні прийоми ігрової музичної діяльності; основні положення ритмічного виховання; уміти проводити профілактичні заняття з використанням музично-ритмічної та музично-ігрової діяльності, з використанням музично-ритмічних вправ; складати і проводити музично-рухові ігри; інсценізувати ігри, музичні твори тощо [7, 5–6].

Як бачимо, орієнтири програми націлюють студентів на усвідомлення зав'язків музичного та хореографічного мистецтв і практичне опанування основами організації музично-рухової й музично-хореографічної діяльності дітей.

На наш погляд, підсилити питому вагу хореографічної підготовки майбутніх вихователів можна, якщо мету викладання навчальної дисципліни вбачати в цілісному формуванні музично-хореографічної культури педагога. Відповідні загальні завдання курсу вбачаємо в наступному:

1. Розвивати музично-хореографічну спрямованість студентів (позитивне ставлення до музично-хореографічної діяльності дітей, розуміння ролі музичної та хореографічної освіти в розвитку і вихованні дошкільників).

2. Забезпечувати набуття студентами професійної музично-хореографічної компетентності (системи знань, умінь і навичок з теорії та методики музичного й хореографічного виховання дітей тощо).

3. Сприяти творчому музично-хореографічному розвитку майбутніх вихователів і формуванню їхньої готовності до комплексного розвитку дошкільників засобами музичного й хореографічного мистецтва.

4. Реалізовувати виховні ресурси курсу, що передбачає формування культури «спілкування» з музичним і хореографічним мистецтвом, а також вплив на духовні, моральні, естетичні якості студентів.

Охарактеризуємо зміст музично-хореографічної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. На нашу думку, у результаті вивчення курсу студенти мають знати теоретичні, психологічні й методичні основи музичного і хореографічного виховання та його значення для розвитку дитини; володіти методами та прийомами музично-хореографічного виховання дошкільників; уміти планувати й організувати відповідну роботу у групі, зокрема музично-рухову діяльність дітей із елементами хореографії; готувати і проводити з дошкільниками музично-хореографічні заходи загальнокультурного, розвивального та виховного спрямування.

Першочерговим завданням музично-хореографічної підготовки вихователів ДНЗ вважаємо формування позитивного ставлення студентів до музичної та хореографічної діяльності дітей, розуміння її ролі в їх розвитку і вихованні. Приклади такого ставлення спостерігаємо у творах, написаних у 2017 році студентами-третьоккурсниками спеціальності «Дошкільна освіта» Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка:

- «На мою думку, вихователь ДНЗ має знати методику музичного та основ хореографічного виховання для того, щоб сприяти всебічному розвитку своїх вихованців. Щоденне використання музики в повсякденному житті є життєво необхідним для позитивних емоційних вражень дитини... Основи хореографії вихователь має знати, аби заохочувати дітей до діяльності, вчити рухатися граційно, пластично, красиво» (*Король Зоя*).

- «Хореографія – це вираження пластики тіла рухами, мімікою, жестами. Хореографічне мистецтво дозволяє вирішувати завдання фізичного, музично-ритмічного, естетичного та психічного розвитку дітей. Тому вихователю потрібно знати відповідні методики» (*Семко Ірина*).

- «Я вважаю, що вихователь обов'язково має знати основи музичного та хореографічного виховання... повинен якомога більше використовувати музику на заняттях, на ранковій гімнастиці, фізкультурі, під час ігрової діяльності дітей. Музика – це запорука всебічного розвитку дитини» (Янкова Ольга).

У процесі музично-хореографічної підготовки студентів важливого значення набуває ознайомлення з віковими можливостями й особливостями музичного та хореографічного розвитку дітей.

Майбутні вихователі мають знати, що ще до народження немовля не лише розрізняє характер музики, але й емоційно відгукується на неї рухами. Тісний зв'язок музики та рухів простежується і в подальшому музичному вихованні.

У віці 5–6 місяців діти із задоволенням слухають веселі і спокійні мелодії, реагуючи на них зацікавленістю, увагою, посмішкою. У 10–12 місяців малюки демонструють досить яскраво виражені рухові реакції на музику: слухаючи танцювальні твори, можуть ритмічно розмахувати руками і пританцьовувати.

На другому році життя діти опановують ходьбу під музику, а також окремі елементи танцювальних рухів: плескання в долоні, полуприсідання, помаху руками. Дворічні малюки ритмічно ходять під музику, виконують прості танцювальні рухи (плескають у долоні, присідають, рухають руками вгору і вниз, переступають з ноги на ногу) та змінюють їх за показом вихователя. Під час музично-рухової діяльності можуть застосовувати дитячі музичні інструменти.

У молодшій групі дитячого садка музично-ритмічні рухи виконуються більш усвідомлено та збагачуються за рахунок збільшення їх кількості: згідно з програмами, запропонованими для ДНЗ, до ходьби додається ритмічний біг, легке підскакування, рух у різних темпах, кружляння по одному та в парах, маніпуляції з предметами (прапорцями, м'ячами, хустинками тощо). Актуальним залишається виховання ритмічності й узгодженості рухів під музику.

Вихованці середньої групи вчаться рухатися відповідно до розвитку музичного образу: самостійно змінювати темп і характер руху разом зі змінами характеру музики, перешиковуватися тощо. Цей напрям музично-ритмічного розвитку триває і у старшій групі дошкільного навчального закладу, вихованці якої прагнуть узгоджувати рух із засобами музичної виразності: мелодією, темпом, динамічними відтінками, тембром тощо. До основних рухів додаються дрібний шаг на місці, біг із високим підніманням стегон, підстрибування з просуванням уперед, присідання, почергове виставляння ніг уперед.

У розробках вітчизняних фахівців запропоновано параметри музичного розвитку дітей старшого дошкільного віку, у числі яких –

музично-ритмічні рухи (чуття ритму; виконання основних видів рухів, танцювальних рухів; творчість у рухах і пластиці) [5, 75–87].

Суттєвого значення набуває включення до змісту музично-хореографічної підготовки майбутніх вихователів ознайомлення з відповідними аспектами методичної спадщини видатних педагогів. Так, аналізуючи зарубіжний досвід, доцільно ознайомити студентів із основами музично-педагогічної системи швейцарського композитора і педагога *Еміля Жак-Далькроза* (1865–1950), домінантою якої є евритміка – поєднання музики з рухами (крокуванням, стрибками, пластичними й танцювальними елементами), що не лише підпорядковані її ритму, а й розкривають емоційно-образний зміст і характер музичного твору. Заняття музикою за системою Е. Жак-Далькроза включали ритміку, сольфеджіо, танець, хоровий спів і музичну імпровізацію на фортепіано. Отже, значна увага приділялася хореографічно-руховим видам дитячої діяльності.

Цікавою щодо дослідження впливу музики та руху на особистість є педагогічна система італійського лікаря та педагога *Марії Монтессорі* (1870–1952). За свідченнями фахівців (Л. Волобуєва, С. Єгоров, С. Ликов, О. Локшина, О. Олейнікова, Т. Філімонова), в її основу покладена ідея вільного виховання й різнобічного розвитку дитини. Яку ж роль відіграло мистецтво серед педагогічних засобів італійської вченої?

У книзі «Домъ ребенка. Методъ научной педагогики» [4] – одному з найперших перекладів творів М. Монтессорі російською мовою – є окремий розділ, присвячений музичному вихованню, яке «має бути ретельним і методичним». Педагог наголошує на доцільності співу, для чого слід обирати найбільш «придатні для виховання» пісні, які за бажанням можуть підспівувати всі діти. Вправляння у грі на музичних інструментах педагог пов'язує, насамперед, із «пробудженням» чуття ритму, розвитком координації рухів, а також необхідністю «всіляко зачаровувати дитину – як поглядами, так і позою». Проводилися в Домі дитини й експериментальні дослідження музичних здібностей вихованців, у результаті яких було зроблено висновки про «нечутливість» дітей до висоти звучання, добрий розвиток чуття ритму та значний «виховально-дисциплінарний» вплив ритмічної музики.

У контексті музично-хореографічного виховання дітей значний інтерес становить ознайомлення студентів зі здобутками національної педагогічної школи. Так, відомий діяч української музичної культури і педагог *Василь Миколайович Костів* (1880–1938), який працював під псевдонімом *Верховинець*, спрямував свою роботу на розроблення методик, заснованих на старовинних народних традиціях поєднання співу з рухом. Вінцем теоретичної та практичної роботи В. Верховинця стала збірка «Весняночка» (1924), до змісту якої увійшли методично розроблені автором пісні-ігри для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Завдання цієї праці автор

вбачав у вихованні фізично здорової, різнобічно розвиненої та вихованої особистості, адже «завдяки іграм можна виховати в дитині всі властивості, котрі ми шануємо в людей і котрі нам хотілося б прищепити малечі» [1, с. 21]. Матеріали збірки успішно використовуються і в сучасних ДНЗ.

Значний внесок у становлення музичної освіти ХХ століття зробив український композитор і педагог *Станіслав Пилипович Людкевич* (1879–1979). В основу його системи розвитку музичного слуху покладене комплексне використання рухів, метроритмічних і звуковисотних вправ. Вагомим здобутком митця, який відгукнувся в подальших концепціях музичної освіти, стала ідея розуміння пісні, танцю, маршу як першооснови усіх жанрів музики.

Аналіз наукової спадщини видатних українських педагогів-музикантів свідчить: деякі їхні ідеї перегукуються або збігаються із зарубіжними концепціями. Наприклад, розробки В. Верховинця та С. Людкевича щодо поєднання музики з рухом суголосні ідеям Е. Жак-Далькроза.

У процесі музично-хореографічної підготовки майбутні вихователі ДНЗ мають засвоїти комплекс знань і вмінь у галузі теорії та практики хореографічного мистецтва. Зокрема, студенти мають знати основи музичного руху, види музично-рухової діяльності, елементи рухів класичного та народно-сценічного танцю тощо. Проте, найбільшої питомої ваги набуває ознайомлення студентів із методичними особливостями організації музично-хореографічної діяльності дітей, яка, зважаючи на вік суб'єктів навчання, відбувається в найпростіших формах: музично-руховій і музично-ритмічній.

Студенти мають усвідомити, що різні види руху мають пронизувати всі види музичної діяльності дошкільників. Найпростіші з них – ритмічні оплески, крокування, прості рухи рук, біг, ходьба, музично-рухова імпровізація – застосовуються під час співу та слухання музики вже з перших занять. Поступово вводяться інші форми рухової діяльності: виконання елементарних танцювальних кроків, складання власних танцювальних рухів, театралізації музичного образу...

Доцільно порадити майбутнім вихователям розпочинати музично-хореографічну роботу з дітьми з урахуванням української національної традиції поєднання танцювальної імпровізації зі співом. Цей багатовіковий досвід може успішно відроджуватися на заняттях, розвиваючи не лише музичну сприйнятливість, музично-творчі здібності, відчуття стилю та художній смак дітей, а й здатність до точних і вправних рухів, тактильну м'язову пам'ять.

Студенти мають знати, що на початковому етапі музично-рухової діяльності можна пропонувати дітям виконання відомих пісень-танців («Корольок», «Танець каченят» тощо), згодом, відповідно до набуття такого досвіду, – заохочувати до використання елементів імпровізації та створення власних танцювальних композицій до пісень. Наприклад, старші

дошкільники із задоволенням зображають свій варіант гопака під пісню М. Ведмедері «Танцювали зайчики». Велику зацікавленість у дошкільнят викликають рухи, що імітують гру на музичних інструментах. Так, під час виконання пісні А. Філіпенка «Маленький музикант» доцільно запропонувати дітям відтворити рухами, відповідно до тексту, гру на скрипці, балалайці, барабані.

Зі сферою вокального виконавства також пов'язані методи «уявного диригування» та «пластичного інтонування», інсценування пісень із елементами танцю. Значні можливості для виявлення творчої активності містять пісні-ігри. Старші дошкільники із задоволенням виконують і самостійно складають рухи не лише до пісень, а й до інструментальних творів.

Слід звернути увагу майбутніх вихователів на те, що музичне сприймання надає значні можливості для застосування оригінальних видів «хореографічної» діяльності. Наприклад, можна запропонувати дітям скласти танець дощичку для пальців до п'єси «Дощик» В. Косенка, показати рухами рук гучні й тихі звуки, образи зайчика і ведмедика (до п'єс «Сурмач і луна», «Зайчик дражнить ведмедика» Д. Кабалевського), відобразити рухом кружляння метелиці (до музики українського народного танцю «Метелиця»). Для закріплення знань дітей щодо «трьох китів» музики доцільно застосовувати музично-рухливі вікторини.

Студенти мають засвоїти, що під час ознайомлення з музично-теоретичним матеріалом рухова діяльність допоможе відчутти й усвідомити властивості звуків, ритмічну пульсацію музики, характер і напрям руху мелодії, особливості застосування інших засобів музичної виразності тощо.

Для того, щоб вивчення питань методичної організації музично-хореографічної діяльності дітей було більш ефективним, викладачу слід супроводжувати навчальну інформацію різноманітною візуалізацією (у відеозапису та «живому» виконанні): показувати студентам доступні дітям приклади музично-рухової імпровізації, елементарних танцювальних кроків, танцювальних рухів, театралізації інструментального образу та інсценування пісень, виконання пісень-танців і музично-хореографічних ігор тощо.

Усі ці види роботи доцільно закріпити під час практичних і лабораторних занять. Наприклад, можна запропонувати майбутнім вихователям дошкільних навчальних закладів такі завдання: складіть рухову імпровізацію до української народної мелодії (на вибір); доберіть танцювальні рухи до дитячої пісні (на вибір); розучіть у групі пісню-танець («Корольок», «Танець каченят» або ін.); підготуйтеся до інсценування пісні «Ходить гарбуз по городу»; підготуйте і проведіть у групі музичну гру зі збірки В. Верховинця «Весняночка»; доберіть до інструментального твору рухи за методикою Е. Жак-Далькроза тощо.

Як засвідчує досвід викладання методики музичного виховання у вищому навчальному закладі, ефективним методом музично-

хореографічної підготовки студентів є практичне виконання завдань, під час якого моделюється і відтворюється фрагмент роботи з дітьми.

Водночас, формування музично-хореографічної культури майбутніх вихователів ускладняється тим, що їх аудиторна музично-педагогічна підготовка у вищому навчальному закладі здійснюється лише протягом одного семестру. Безумовно, у такий короткий термін студентам важко засвоїти курс, який передбачає формування не лише знань, а й умінь і навичок музично-педагогічної діяльності (вокальних, диригентських, хореографічних тощо). Тому важлива роль відведена різним формам і методам удосконалення музично-хореографічної підготовки студентів під час їх самостійної роботи й педагогічної практики. У цьому контексті важливо спрямувати відповідну роботу майбутніх вихователів на самостійне розширення меж власної музично-хореографічної підготовки. Під час практики в дошкільному навчальному закладі можна запропонувати студентам спостереження за організацією музично-хореографічної діяльності дошкільнят у дитячому садочку й безпосередню участь у ній (проведення з дітьми музично-хореографічних хвилинок і рухливих ігор під музику, розучування танцювальних рухів, інсценування пісень із елементами танцю тощо).

Висновки. Актуальною проблемою професійно-педагогічної освіти майбутніх вихователів у ВНЗ є їх музично-хореографічна підготовка. Її методологічними засадами визначено культурологічний, компетентністний, системний і особистісно орієнтований підходи, а основними формами – аудиторні заняття (лекції, практичні й лабораторні), педагогічну практику в ДНЗ та самостійну роботу студентів. Зміст музично-хореографічної підготовки охоплює теоретичні, психологічні й методичні основи музичного і хореографічного виховання дошкільників. Найбільш ефективними методами відповідної підготовки студентів є практичне виконання завдань, під час якого моделюється й відтворюється фрагмент роботи з дітьми. Важлива роль відведена методам удосконалення музично-хореографічної підготовки студентів під час їх самостійної роботи та педагогічної практики.

Перспективи подальших наукових розвідок вбачаємо в розробленні комплексної методики формування музично-хореографічної культури майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Верховинець, В. М. (1989). *Весняночка*. Київ: Музична Україна (Verkhovynets, V. M. (1989). *Vesnianochka*. Kyiv: Musical Ukraine).

2. Малашевська, І. А. (2015). Психокоригуючий принцип музичного навчання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з використанням музикотерапії. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 2 (46), 248–256 (Malashevskaya, I. (2015). Psycho-corrective principle of musical education of preschool and primary school children by using music therapy. *Pedagogical Sciences: theory, history, innovative technologies*, 2 (46), 248–256).

3. Малашевська, І. А. (2017). *Теорія і практика навчання музики дітей дошкільного та молодшого шкільного віку з використанням музикотерапії* (дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02). Київ (Malashevskaya, I. A. (2017). *The theory and practice of teaching music of preschool and primary school children by using music therapy* (DSc thesis). Kyiv).

4. Монтессори, М. (1913). *Домь ребенка. Методь научной педагогики*. Москва: ЗАДРУГА (Montessori, M. (1913). *The house of the child. Method of scientific pedagogy*. Moscow: ZADRUGA).

5. Романюк, І. А. (2008) *Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі: збірник методичних матеріалів*. Тернопіль: Мандрівець (Romaniuk, I. A. (2008) *Musical education in a preschool education institution: a collection of methodical materials*. Ternopil: Traveler).

6. Олексюк, О. М. (2011). *Сучасна музична освіта: інноваційний аспект* (Oleksiuk, O. M. (2011). *Contemporary Musical Education: Innovative Aspect*. Retrieved from: http://man.gov.ua/ua/about_the_academy/macsu).

7. Пушкар, Л. В. (2016). *Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Теорія та методика музичного виховання» (для бакалаврів напряму підготовки «Дошкільна освіта»)*. Суми: ФОП Цьома С. П. (Pushkar, L. V. (2016). *Educational-methodological complex on discipline "Theory and methods of musical education" (for training bachelors for the specialty "Preschool education")*. Sumy: PE Tsioma S. P.)

РЕЗЮМЕ

Лобова Ольга. Педагогические основы музыкально-хореографической подготовки будущих воспитателей дошкольных образовательных учреждений.

Целью статьи является раскрытие педагогических основ музыкально-хореографической подготовки будущих воспитателей дошкольных образовательных учреждений в ВУЗе. Методами системного и сравнительного анализа литературы и педагогического опыта доказана целесообразность комплексного формирования профессионально направленной музыкально-хореографической культуры студентов во время аудиторных занятий, педагогической практики и самостоятельной работы. Практическое значение статьи заключается в наведении конкретных рекомендаций по организации музыкально-хореографической подготовки студентов. Перспективы исследований связаны с разработкой методики формирования музыкально-хореографической культуры будущих воспитателей ДОУ.

Ключевые слова: музыкально-хореографическая подготовка, будущие воспитатели, дошкольники, дошкольные образовательные учреждения, музыкально-хореографическая культура личности, педагогические основы, содержание, формы, методы подготовки.

SUMMARY

Lobova Olha. Pedagogical foundations of musical-choreographic training of future teachers of pre-school education institutions.

The actuality of the article is determined by the fact that musical-choreographic education of children is an important area of work of teachers of pre-school education institutions, therefore, the future educator must get the appropriate musical-choreographic training at the higher educational establishments. At the same time, the analysis of professional literature makes it clear that there is lack of works devoted to the musical-choreographic formation of the students of the specialty "Preschool Education".

The purpose of research is the disclosure of pedagogical foundations (methodological approaches, forms, content, methods) of musical-choreographic training of the future teachers of pre-school education institutions in higher educational establishments. To

achieve this goal, methods of systematic and comparative analysis of professional literature, pedagogical experience, modern musical and educational environment of preschool education institutions are used.

The methodological basis of musical-choreographic training of the future educators in higher education institutions is determined by cultural, competence, systemic and personally oriented approaches and the main forms are classroom classes (lectures, practical and laboratory classes), pedagogical practice in pre-school educational institutions and independent work of students.

The content of musical-choreographic training of the future educators is revealed, that should cover the theoretical, psychological and methodological foundations of musical and choreographic upbringing of preschoolers.

It is proved that the most effective methods of appropriate training of students is practical fulfillment of tasks during which fragments of work with children are modeled and reproduced. Important roles play the methods of improving the musical-choreographic training of students during their independent work and pedagogical practice (observing the organization of musical-choreographic activity of preschool children in kindergarten and direct participation in it).

The practical significance of the article is to provide specific recommendations for organizing the musical-choreographic training of students. The perspectives for further research are the development of the methodology for the formation of musical-choreographic culture of the future teachers of pre-school education institutions.

Key words: *musical-choreographic training, future educators, preschoolers, pre-school education institutions, musical-choreographic culture of the personality, pedagogical foundations, methodological approaches, content, forms, methods of training.*

УДК 793.3:615.825(4)

Галина Ніколаї

ORCID ID 0000-0001-6751-1209

Олександр Медведєв

ORCID ID 0000-0003-1757-5962

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

DOI 10.24139/2312-5993/2017.08/023-035

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ТАНЦЮВАЛЬНО-ТЕРАПЕВТИЧНИХ РОЗВІДОК: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ КОНТЕКСТ

У статті визначено теоретико-методологічні орієнтири, якими користуються у своїх танцювально-терапевтичних дослідженнях науковці ЄС. Доведено, що методологічними орієнтирами досліджень у сфері танцювальної терапії можуть слугувати загальнонаукові підходи й аналітичні методи, зокрема: діалектичний, історико-генетичний, проблемно-хронологічний у поєднанні з порівняльним, соціокультурний у поєднанні зі структурно-функціональним. Обґрунтовано, що у країнах ЄС існують різноманітні напрями танцювальної терапії (хореотерапії), які відрізняються перевагою певних методик, зокрема, психіатричних, ерго-терапевтичних, соціально-психологічних, арт-терапевтичних, танцювально-рухових тощо.

Ключові слова: *методологічні підходи, якісні методи, порівняльно-педагогічні дослідження, танцювально-терапевтичні розвідки, європейський контекст.*